

V Bruseli 7. 12. 2018
COM(2018) 811 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Pokrok pri vykonávaní stratégie lesného hospodárstva EÚ

„Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ: pre lesy a sektor lesného hospodárstva“

Úvod: stratégia lesného hospodárstva EÚ

V roku 2013 sa v oznámení s názvom Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ: pre lesy a sektor lesného hospodárstva¹ (ďalej len „stratégia“) stanovil nový rámec EÚ na koordináciu a zabezpečenie súdržnosti politík týkajúcich sa lesného hospodárstva a na zlepšenie príspevku lesov a sektora lesného hospodárstva k plneniu cieľov EÚ. Trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov, multifunkčná úloha lesov, efektívne využívanie zdrojov a globálna zodpovednosť, pokiaľ ide o lesné hospodárstvo, sú jej hlavnými zásadami.

Stratégiou sa Komisia, členské štáty a príslušné zainteresované strany zaväzujú, aby spolupracovali na spoločnej vízii a súdržnom plánovaní a vykonávaní politík súvisiacich s lesným hospodárstvom. Sú v nej stanovené dva hlavné ciele na rok 2020: i) zabezpečiť, aby boli všetky lesy v EÚ riadené podľa zásad udržateľného obhospodarovania lesov a ii) posilniť príspevok EÚ na podporu udržateľného obhospodarovania lesov a znižovania odlesňovania na celosvetovej úrovni. Obidva ciele sa zameriavajú na tri rozmery udržateľného rozvoja, pričom poskytujú celostný prístup k obhospodarovaniu lesov a politike lesného hospodárstva.

Stratégia sa zameriava na osem prepojených prioritných oblastí, ktoré pokrývajú kľúčové politiky a aspekty relevantné pre obhospodarovanie lesov, sektor lesného hospodárstva a spoločnosť. Súbor strategických smerov v každej prioritnej oblasti naznačuje, ako môže Komisia alebo členské štáty najlepšie riešiť priority.

Rada² a Európsky parlament³ s podporou Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru⁴ a Výboru regiónov⁵ uvítali stratégiu. Komisia v reakcii na ich požiadavky v spolupráci so Stálym lesníckym výborom a platformami zainteresovaných strán uvedenými v stratégii vypracovala viacročný plán vykonávania⁶ (viacročný plán vykonávania lesného hospodárstva *Forest-MAP*), v ktorom sa vymedzujú konkrétne opatrenia, aktéri a časový harmonogram na roky 2015 – 2020.

Proces preskúmania

V stratégii bolo naplánované preskúmanie do roku 2018 na posúdenie pokroku jej vykonávania. Vo viacročnom pláne vykonávania lesného hospodárstva, v ktorom sa uvádzajú pracovné priority pre Komisiu do roku 2017, sa špecifikuje, že toto preskúmanie pomôže

¹ COM(2013) 659.

² http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/agricult/142685.pdf.

³ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2015-0109+0+DOC+PDF+V0//SK>.

⁴ Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 127 – 133.

⁵ Ú. v. EÚ C 126, 26.4.2014, s. 3 – 7.

⁶ SWD(2015) 164.

určiť priority na obdobie rokov 2018 – 2020. Rada navyše vyzvala Komisiu, aby „do roku 2018 podala Rade správu o zisteniach vyplývajúcich z tohto preskúmania a predložila jej odporúčania“.

Rôzne zdroje dôkazov podporili preskúmanie vrátane výsledkov formálnych hodnotení politik, správ a publikácií EÚ, ktoré doplnila jedna osobitná štúdia⁷.

Osem prioritných oblastí – zhrnutie pokroku

Stratégia doteraz podporila a usmerňovala veľký počet činností Komisie, členských štátov, verejných a súkromných zainteresovaných strán. Väčšina činností vo viacročnom pláne vykonávania lesného hospodárstva vo všetkých ôsmich prioritných oblastiach bola realizovaná podľa plánu: približne 30 % bolo úplne dokončených, niektoré sú vykonané čiastočne, 45 % prebieha. Približne 10 % činností doteraz nezačalo a niekoľko mešká.

Pokrok podľa jednotlivých prioritných oblastí možno zhrnúť takto:

Podpora našich vidieckych a mestských komunít

Politika rozvoja vidieka spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej len „SPP“) je aj naďalej hlavným zdrojom podpory pre ochranu a udržateľné obhospodarovanie lesov EÚ. Na programové obdobie rokov 2014 – 2020 naplánovalo lesohospodárske opatrenia 24 členských štátov, t. j. 90 % programov rozvoja vidieka s viazanými celkovými verejnými výdavkami v hodnote 8,2 miliardy EUR. Štyri členské štáty riešia potreby lesného hospodárstva prostredníctvom štátnej pomoci⁸.

Lesohospodárske opatrenia pomáhajú členským štátom podporovať multifunkčné lesy a udržateľné obhospodarovanie lesov a kombinujú ich s ďalšími opatreniami na rozvoj vidieka (napr. poradenské služby, odborná príprava, investície, spolupráca) s cieľom riešiť osobitné regionálne potreby. Podporuje sa nimi rozšírenie lesov prostredníctvom zalesňovania a zriaďovania a obnovy agrolesníckych systémov⁹. Medzi ďalšie opatrenia, ktoré podporujú udržateľné obhospodarovanie lesov patria: požiarne prevencia a zamedzovanie prírodným katastrofám (vyše 20 % plánovaných výdavkov), obnova po škodách, investície na adaptáciu na zmenu klímy, poskytovanie ekosystémových služieb alebo služieb občianskej vybavenosti a náhrada za záväzky v rámci sústavy Natura 2000 a dobrovoľné záväzky. Rozvoj vidieka

⁷ Štúdia o pokroku vykonávania stratégie EÚ pre lesy.

⁸ Napr. v Nemecku poskytuje väčšina spolkových krajín pomoc pre lesné hospodárstvo prostredníctvom rozvoja vidieka a tri spolkové krajiny prostredníctvom štátnej pomoci.

⁹ Cieľ v oblasti zalesňovania: > 300,000 ha; cieľ v oblasti agrolesníckych systémov: > 80 000 ha.

navyše podporuje investície na zlepšenie hospodárskej hodnoty lesov a predindustriálne spracovanie dreva.

Lesohospodárske opatrenia sú navrhnuté tak, aby zlepšili príspevok udržateľného obhospodarovania lesov k dosahovaniu politických cieľov EÚ a zároveň prospievali sektoru lesného hospodárstva, podporovali rozvoj vidieka a poskytovali tovary a služby v súlade s hlavnými cieľmi v oblasti životného prostredia a klímy. Ich rozsah dostatočne zodpovedá hlavným spoločenským a sektorovým potrebám¹⁰.

Zavádzaním určitých opatrení (napr. agrolesnícke systémy, sústava Natura 2000) sa doteraz nedosiahli očakávané výsledky. Ďalšia výmena osvedčených postupov a ich podporovanie medzi členskými štátmi a v rámci nich môžu pomôcť odstrániť možné obmedzujúce faktory, ktoré sa často pripisujú administratívne zaťaženiu alebo štruktúre vlastníctva lesov. Návrh SPP na obdobie 2021 – 2027¹¹ by mal zabezpečením väčšej miery subsidiarity a flexibility členským štátom priniesť nové príležitosti na návrh opatrení, ktoré lepšie podporia miestne potreby a priority s jednoduchšími administratívnymi opatreniami. Výsledky prebiehajúceho hodnotenia pravidiel štátnej pomoci na obdobie 2014 – 2020 budú podkladom pre revíziu usmernení o štátnej pomoci.

Čoraz väčšiu pozornosť si vyžaduje vzájomné pôsobenie lesov a stromov s mestskými a prímestskými oblasťami a pochopenie ich funkcie pre tieto komunity.

Podpora konkurencieschopnosti a udržateľnosti drevospracujúceho priemyslu EÚ, bioenergie a rozsiahlejšieho ekologického hospodárstva

Drevospracujúci priemysel EÚ vykonáva udržateľné spracovanie širokej škály materiálov a produktov s efektívnym využívaním zdrojov¹². V pláne pre drevospracujúci priemysel EÚ dopĺňajúcom stratégiu, sa určili výzvy, ktorým tieto odvetvia čelia, a nevyhnutné opatrenia¹³. V roku 2015 rozšírené hodnotové reťazce drevospracujúceho priemyslu podporili 3,6 milióna pracovných miest s obratom 640 miliárd EUR (pridaná hodnota 200 miliárd EUR) v ekologickom hospodárstve¹⁴ a nahrádzajú materiály založené na fosílnych palivách. Stratégia v perspektívnom sektore lesného hospodárstva podporuje udržateľnú mobilizáciu efektívne využívajúcu zdroje a využívanie lesnej biomasy, rozvoj biohospodárstva, prístup k domácim a medzinárodným trhom a intenzívnejší výskum a inovácie.

¹⁰ Hodnotenie lesohospodárskych opatrení v rámci rozvoja vidieka.

¹¹ COM(2018) 392 final.

¹² Napr.: stavebníctvo, zariadenie, tlač, balenie, hygienické produkty, prídavné látky v potravinách a čoraz viac aj textilie z biomateriálov, chemikálie, farmaceutické výrobky, plasty, kompozitné materiály na 3D tlač a biopalivá.

¹³ SWD(2013) 343.

¹⁴ http://ec.europa.eu/environment/basics/green-economy/index_sk.htm.

Sektorovými štúdiami sa podporila konkurencieschopnosť a udržateľnosť, napríklad: dostupnosť dreva a globálna konkurencieschopnosť¹⁵, posúdenie kumulatívnych nákladov právnych predpisov EÚ týkajúce sa drevospracujúceho priemyslu¹⁶, analýzy informácií pre spotrebiteľov o nábytku¹⁷ a kaskádového využívania dreva¹⁸ (ako vstupy pre usmernenia¹⁹ k osvedčeným postupom akčného plánu EÚ pre obehové hospodárstvo²⁰). Niektoré členské štáty podporujú opatrenia na stimuláciu rastu domáceho trhu s produktmi lesného hospodárstva, napr. v stavebníctve. EÚ zároveň spustilo iniciatívu rozvoja zručností²¹ v odvetví stavebníctva a drevospracujúcom priemysle.

Na medzinárodnej úrovni sa v relevantných sektoroch dosiahol pokrok v súvislosti s dvojstrannými obchodnými dohodami, najmä s Kanadou a Japonskom a s Ukrajinou v oblasti podporovania udržateľného obhospodarovania lesov²².

Značný pokrok sa dosiahol v rámcových programoch EÚ RP7²³ a v programe Horizont 2020²⁴, ktoré podporuje európske partnerstvo v oblasti inovácií (ďalej len „EIP“) zamerané na suroviny²⁵. Technologická platforma sektora lesného hospodárstva²⁶ umožňuje posilnenú spoluprácu v oblasti inovácií. Verejno-súkromné partnerstvá v oblasti výrobkov z biologického materiálu²⁷ podporujú ich uvádzanie na trh s rôznym využitím, napr. technológie nových vlákien, biokompozitné materiály, bioetanol, bionafta.

Dohodnuté prepracované znenie smernice o obnoviteľných zdrojoch energie²⁸ zahŕňa nové kritériá udržateľnosti lesnej biomasy používanej na výrobu bioenergie. Tieto kritériá a prebiehajúce práce zamerané na udržateľnosť produktov lesného hospodárstva vychádzajú z práce Stáleho lesníckeho výboru na kritériách a ukazovateľoch udržateľného

¹⁵ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/10017/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>.

¹⁶ https://ec.europa.eu/growth/content/study-assessment-cumulative-cost-impact-specified-eu-legislation-and-policies-eu-forest-0_en.

¹⁷ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/7572/attachments/1/translations>.

¹⁸ https://ec.europa.eu/growth/content/study-optimised-cascading-use-wood-0_en.

¹⁹ Budú zverejnené do konca roku 2018.

²⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0614>.

²¹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1415&langId=sk>.

²² V rámci prehĺbenej a komplexnej zóny voľného obchodu medzi EÚ a Ukrajinou.

²³ https://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm.

²⁴ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>.

²⁵ https://ec.europa.eu/growth/sectors/raw-materials/policy-strategy_en.

²⁶ <http://www.forestplatform.org/#/>.

²⁷ Spoločný podnik pre priemyselné odvetvia využívajúce biologické materiály v rámci programu Horizont 2020 (<https://www.bbi-europe.eu/>).

²⁸ Pozri predbežnú dohodu dosiahnutú v júni 2018: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10308-2018-INIT/en/pdf>.

obhospodarovania lesov²⁹. Keď budú plne funkčné³⁰, podporí sa nimi udržateľné obhospodarovanie lesov v EÚ a aj mimo nej.

Tematická skupina európskeho partnerstva v oblasti inovácií zameraná na poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť (EIP AGRI)³¹ sa tiež zaoberala spôsobmi, ako možno zlepšiť udržateľnú mobilizáciu biomasy z lesov EÚ. Revidovaná stratégia EÚ pre biohospodárstvo³² by mala pomôcť zavádzaniu inovácií a ďalej rozšíriť úlohy lesnej biomasy s cieľom nahradiť neobnoviteľné materiály a výrobky a zároveň chrániť životné prostredie a zabezpečiť obehovosť.

Lesy v meniacej sa klíme

Stratégia podporuje postupy obhospodarovania lesov v medziach vnútroštátnych politických rámcov na zníženie emisií, zachytávanie CO₂ a budovanie odolnosti lesov pomocou využívania prostriedkov EÚ a najlepších vedomostí.

Politické nástroje EÚ na zaistenie príspevku lesov k zmierneniu zmeny klímy (nariadenie o LULUCF³³) a adaptácii na zmenu klímy (stratégia EÚ pre adaptáciu³⁴). Podávanie správ o LULUCF v medziach Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC) prinieslo značný pokrok smerom k dosiahnutiu potenciálu lesov EÚ na zmiernenie zmeny klímy, zlepšeniu chápania vzťahu medzi klímou a lesmi a podporení činností v politických programoch členských štátov. V nariadení o LULUCF sa zdôrazňuje úloha lesov a dreva pri znižovaní emisií a zachytávaní uhlíka, čo ďalej podporuje udržateľné obhospodarovanie lesov. Pokiaľ ide o adaptáciu na zmenu klímy, 25 členských štátov má vypracované vnútroštátne alebo sektorové adaptačné stratégie; vo väčšine z nich sú lesy prioritou³⁵.

EÚ poskytuje značnú finančnú a inštitucionálnu podporu na riešenie lesných požiarov a iných katastrof medzi inými prostredníctvom SPP, európskych štrukturálnych a investičných fondov, výskumu a prostriedkov LIFE. Mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany podporuje prevenciu požiarov prostredníctvom posudzovaní rizika, plánov riadenia, systémov včasného varovania a výstrahy a zvyšovania informovanosti. Koordinačné centrum pre reakcie na núdzové situácie (ďalej len „ERCC“) monitoruje riziko a výskyt lesných požiarov pre koordinovanú a rýchlu reakciu s podporou Európskeho informačného systému o lesných

²⁹ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/forest/publications/pdf/sfcci-report_en.pdf.

³⁰ Komisia vypracuje prevádzkové usmernenia do januára 2021.

³¹ <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/focus-groups/sustainable-mobilisation-forest-biomass>.

³² COM/2018/673.

³³ Nariadenie (EÚ) 2018/841.

³⁴ COM(2013) 216.

³⁵ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries>.

požiaroch (ďalej len „EFFIS“). Po nedávnych mimoriadnych udalostiach je cieľom návrhu na posilnenie mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany³⁶ posilniť koordinované prostriedky EÚ na boj proti požiarom a viac zdôrazniť prevenciu a pripravenosť, čím sa prispeje k zintenzívneniu interakcie medzi adaptáciou a civilnou ochranou.

Ďalšie skúsenosti a výmeny osvedčených postupov v oblasti plánovania, vykonávania a monitorovania opatrení na zmiernenie a adaptáciu a ich synergie podpora dlhodobú udržateľnosť lesov a zaistia ich ukladanie uhlíka.

Ochrana lesov a posilnenie ekosystémových služieb

V stratégii sa uprednostňujú preventívne postupy na zabezpečenie toho, aby lesy poskytovali ekosystémové služby a prispievali k biodiverzite; v tejto súvislosti sa zdôrazňuje potenciál plánov lesného hospodárstva alebo rovnocenných nástrojov pre vyvážené poskytovanie tovarov a služieb. Vyzýva členské štáty a Komisiu, aby vykonávali smernicu EÚ o biotopoch, smernicu EÚ o vtákoch, stratégiu EÚ v oblasti biodiverzity, vypracovali spôsoby na hodnotenie ekosystémových služieb a používali prostriedky EÚ na ochranu prírodného kapitálu lesov.

Iniciatíva na mapovanie a posudzovanie ekosystémov a ich služieb (ďalej len „MAES“)³⁷ dosiahla pokrok vrátane pilotného projektu pre lesy a práce na účtovnom systéme pre prírodný kapitál EÚ (ďalej len „INCA“)³⁸. Vo financovaní EÚ sa čoraz viac integrujú možnosti podpory poskytovania lesných ekosystémových služieb. Zatiaľ nie je dostatok dôkazov o tom, ako udržateľné obhospodarovanie lesov podporuje politiky, ako je napríklad rámcová smernica EÚ o vode, ale výskum v tejto oblasti podporovaný EÚ, konkrétne projekt o poskytovaní vodohospodárskych služieb³⁹, môže lepšie objasniť situáciu, a podporiť tak navrhovanie a vykonávanie politík.

Nástroje EÚ na kontrolu škodcov sa posilnili novým nariadením o ochranných opatreniach proti škodcom rastlín⁴⁰ a nariadením o invazívnych nepôvodných druhoch⁴¹, čím sa zlepšila ochrana lesov a rastlín EÚ.

Komisia zverejnila *príručku o sústave Natura 2000 a lesoch*⁴², ktorá je výsledkom spoločného úsilia veľmi rôznorodých zainteresovaných strán. Pokročila aj integrácia

³⁶ RescEU: nový európsky systém na riešenie prírodných katastrof, prijatie sa očakáva v roku 2018.

³⁷ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/index_en.htm.

³⁸ http://ec.europa.eu/environment/nature/capital_accounting/index_en.htm.

³⁹ http://www.cost.eu/COST_Actions/ca/CA15206.

⁴⁰ Nariadenie (EÚ) 2016/2031.

⁴¹ Nariadenie (EÚ) č. 1143/2014.

⁴² <https://ec.europa.eu/agriculture/forest/publications>.

biodiverzity do plánov lesného hospodárstva. Členské štáty a vlastníci lesov a lesohospodári využívajú financovanie z programov rozvoja vidieka a LIFE na podporu plnenia svojich záväzkov a niektorí podporili iniciatívy na ochranu a podporu lesných genetických zdrojov.

Napriek doterajším opatreniam zostáva vykonávanie politiky EÚ v oblasti biodiverzity naďalej veľkou výzvou. V správach o ochrane lesných biotopov a druhov sa neuvádza zatiaľ žiadne zlepšenie. Treba vyvinúť ďalšie úsilie, aby sa posilnila úloha plánov lesného hospodárstva pri dosahovaní cieľov v oblasti biodiverzity a podporilo poskytovanie ekosystémových služieb. nové informácie v tejto oblasti by malo poskytnúť dokončenie prebiehajúcich prác v rámci mapovania a posudzovania ekosystémov a ich služieb a výskum nástrojov a metód na posúdenie ekosystémových služieb lesov a ich finančnej hodnoty.

Aké lesy máme a ako sa menia?

Stratégia sa zameriava na posilnenie vedomostnej základne s cieľom riešiť problémy lesov a sektora lesného hospodárstva posilnením spolupráce a koordinácie pri rozvoji informačného systému o lesoch Európy (ďalej len „FISE“) ako referenčného zdroja údajov a informácií o lesoch a lesnom hospodárstve v Európe v úzkom prepojení s inými dátovými a informačnými systémami a harmonizovaním údajov na úrovni EÚ.

Prototyp FISE sa ešte vyvíja. Niektoré príslušné základné informačné systémy fungujú a aktualizujú sa, napr. EFFIS (o lesných požiaroch) alebo FOREMATIS (o lesnom reprodukčnom materiáli). Na harmonizácii údajov o lesoch, ktorá má medzi iným prispieť k medzinárodným procesom, ako je získavanie údajov pre ukazovatele udržateľného obhospodarovania lesov *Forest Europe*, sa stále pracuje.

Zriadenie FISE si vyžaduje ešte značné práce na vývoji systému, získavaní a harmonizácii údajov a integrácii prostriedkov z existujúcich (napr. EFFIS, Climate-ADAPT⁴³) alebo budúcich možných zdrojov (napr. DIABOLO, MAES).

Nové a inovatívne lesné hospodárstvo a produkty s pridanou hodnotou

V stratégii sa navrhuje ambiciózny program v oblasti výskumu a inovácií zameraný na zlepšenie udržateľnosti sektora a vývoj inovačných produktov a procesov prostredníctvom programu Horizont 2020, EIP zameraného na suroviny, EIP zameraného na poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť⁴⁴, výboru SCAR⁴⁵, riadiacej štruktúry lesov a ďalších relevantných fór EÚ, ako aj na koordináciu a šírenie osvedčených postupov.

⁴³ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>.

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/about>.

Výskum financovaný EÚ od roku 2007⁴⁶ podporil sektor lesného hospodárstva približne 500⁴⁷ projektmi. Predpokladá sa, že program Horizont 2020 prekročí v rámci RP7 celkovú sumu viac ako 500 miliónov EUR, ktoré sa vynaložia na výskum sektora lesného hospodárstva. Dopĺňa sa to financovaním inovácií z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), pretože mnohé regióny EÚ si vo svojich stratégiách pre inteligentnú špecializáciu vybrali priority súvisiace s lesným hospodárstvom. EIP zamerané na poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť a EIP zamerané na suroviny spájajú lesné hospodárstvo s relevantným výskumom v oblastiach: agrolesníckych systémov, udržateľnej mobilizácie lesnej biomasy, riešenia zmeny klímy a otázok životného prostredia a hodnotových reťazcov.

Programami iniciatívy ERA-NET FORESTERRA, SUMFOREST a WoodWisdom v rámci RP7 sa podporilo približne 70 projektov (85 miliónov EUR) zo zdrojov EÚ a vnútroštátnych zdrojov. Na iniciatíve ForestValue⁴⁸ spadajúcej pod ERA-NET v rámci programu Horizont 2020, ktorou sa podporuje prechod na biohospodárstvo, sa zúčastňuje 17 krajín a v rámci nej sa mobilizovalo 20 miliónov EUR vnútroštátnych prostriedkov a prostriedkov EÚ. Strategická pracovná skupina pre výskum a inovácie v oblasti lesného hospodárstva v rámci SCAR⁴⁹ (SCAR FOREST) podporila koordináciu, štúdie o rozsahu a výsledkoch výskumu financovaného z prostriedkov EÚ a osvetové činnosti pre ďalšie fóra.

Vymedzeniu výskumných plánov a vzťahov medzi výskumom a EIP by prospel posilnený rámec na šírenie výsledkov projektu. Silná kapitalizácia inovácií v hodnotových reťazcoch by pomohla podporiť konkurencieschopnosť sektora lesného hospodárstva. V rámci programu Horizont 2020 sa vyzýva na predkladanie projektov, ktoré využívajú výsledky dokončených projektov, ale výsledky týchto činností sa ešte musia zhmotniť.

Spolupráca na súdržnom obhospodarovaní a lepšom poznaní našich lesov

Koordinácia, spolupráca a komunikácia sú potrebné na vyváženú jednotlivých sektorových politických cieľov a prístupov. Cieľom stratégie je posilniť riadenie a komunikáciu, najmä prostredníctvom Stáleho lesníckeho výboru, skupiny pre občiansky dialóg o lesnom hospodárstve a korku a skupiny odborníkov pre drevospracujúci priemysel a súvisiace sektorové otázky.

⁴⁵ Stály výbor pre poľnohospodársky výskum (<https://scar-europe.org/>).

⁴⁶ https://scar-europe.org/images/FOREST/Documents/SWG_forestry_study-v2.pdf.

⁴⁷ Databázy EU CORDIS a ERA-NET obsahujú (10/2018) 273 projektov financovaných v rámci RP7 (približne 514 miliónov EUR) a 214 projektov v rámci programu Horizont 2020 (približne 388 miliónov EUR).

⁴⁸ <https://forestvalue.org/>.

⁴⁹ Strategická pracovná skupina SCAR FOREST podporuje nadnárodný výskum a spoluprácu v oblasti adaptácie na zmenu klímy a jej zmiernenie, konkurencieschopnosti sektora a poskytovania ekosystémových služieb.

Stály lesnícky výbor je aj naďalej hlavným fórom pre diskusiu o lesoch EÚ a otázkach súvisiacich s lesmi a vykonávanie stratégie. Jeho informačné a diskusné zasadnutia o všetkých príslušných politických iniciatívach EÚ sú založené na ročných pracovných programoch, ktoré vychádzajú z viacročných plánov vykonávania lesného hospodárstva a sú s nimi zladené. Stály lesnícky výbor vydal stanoviská⁵⁰ a správy²⁹, ktoré boli postúpené príslušným tvorcom politiky. V Stálom lesníckom výbore si členské štáty vymieňajú skúsenosti, iniciatívy, vedomosti a rady. Tento výbor sa príležitostne stretáva so zainteresovanými stranami (skupina pre občiansky dialóg o lesnom hospodárstve a korku) a sektorovými skupinami odborníkov (napr. o biodiverzite).

Skupina pre občiansky dialóg o lesnom hospodárstve a korku sa stretáva dvakrát ročne a v Stálom lesníckom výbore má štatút pozorovateľa. Prijala uznesenia, v ktorých predstavuje spoločnú víziu zainteresovaných strán o témach, ako sú nariadenie EÚ o dreve a úloha lesného hospodárstva v SPP.

Skupina odborníkov pre drevospracujúci priemysel a súvisiace sektorové otázky⁵¹ pôsobí od roku 2014 a doteraz sa zameriavala na obchodné otázky, najmä so susedskými štátmi, preskúmanie nariadenia o dreve a kaskádové využívanie biomasy.

Plán zriadiť sieť európskych úradov pre lesy sa neuskutočnil. Aj tak európska sieť národných inventarizácií lesov (ENFIN) a viaceré výskumné činnosti podporované z prostriedkov EÚ⁵² pracujú na harmonizovanejších informáciách o lesoch v Európe.

Z výsledkov prieskumu Eurobarometra z roku 2015 o vnímaní výhod lesov⁵³ verejnosťou vyplýva, že je potrebná lepšia komunikácia o dôležitosti udržateľne obhospodarovovaných lesov. Prístup komunikačnej stratégie EÚ pre lesné hospodárstvo⁵⁴ poskytuje dobrý základ na zváženie, ako riešiť tieto potreby.

Lesy z globálneho hľadiska

Cieľom stratégie je posilniť úlohu EÚ v globálnom úsilí o presadzovanie udržateľného obhospodarovania lesov a zníženie odlesňovania, zabezpečenie súdržnosti medzi politikami a záväzkami EÚ a politikami a záväzkami členských štátov. Podporuje úlohu lesov v udržateľnom rozvoji a bojuje proti odlesňovaniu a degradácii lesov na medzinárodných fórach v rámci svojich externých činností a činností spolupráce.

⁵⁰ https://ec.europa.eu/agriculture/forest/standing-committee/opinions_sk.

⁵¹ Táto skupina spája zástupcov priemyslu, členské štáty a iné zainteresované strany z priemyslu.

⁵² Medzi nimi napr. DIABOLO, dve akcie COST a prebiehajúca zmluva s európskym strediskom údajov o lesoch.

⁵³ <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/DocumentKy/69759>.

⁵⁴ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/fore/publi/communication-strategy_en.pdf.

EÚ a členské štáty prijali spoločné pozície na presadzovanie udržateľného obhospodarovania lesov v paneurópskych (FOREST EUROPE) a medzinárodných fórach týkajúcich sa lesov (napr. UNFF, FAO, ITTO) a iných medzinárodných procesoch (napr. Dohovor OSN o biologickej diverzite) vrátane Agendy 2030 a svojich cieľov trvalo udržateľného rozvoja, a to najmä vykonávaním strategického plánu OSN pre lesy na roky 2017 – 2030⁵⁵. V rámci FOREST EUROPE⁵⁶ EÚ skúma možnosti na uzatvorenie paneurópskej právne záväznej dohody o lesoch, ktorá by koncepciu udržateľného obhospodarovania lesov premenila na právne predpisy a ktorá by spočiatku zahŕňala 25 % svetových lesov.

Akčný plán EÚ pre vynútiteľnosť práva, správu a obchod v lesnom hospodárstve (FLEGT) je relevantnou inovačnou odpoveďou na problém nezákonnej ťažby dreva a jeho vykonávaním sa výrazne zlepšila správa lesov⁵⁷ v partnerských krajinách. Počet dohôd o dobrovoľnom partnerstve medzi EÚ a krajinami produkujúcimi drevo stabilne rastie⁵⁸. Prvý licenčný systém FLEGT (Indonézia) začal fungovať v roku 2016. V rámci preskúmania nariadenia EÚ o dreve⁵⁹ sa potvrdil jeho potenciál na boj proti nezákonnej ťažbe dreva a súvisiacemu obchodu, ale aj potreba jednotnejšieho a účinnejšieho uplatňovania, jeho vykonávanie v rokoch 2015 – 2017 vykázalo značné zlepšenie. Ďalej tento komplexný problém objasnila štúdia zameraná na vplyv spotreby EÚ na odlesňovanie a degradáciu lesov⁶⁰. Komisia predloží novú iniciatívu na zintenzívnenie boja EÚ proti odlesňovaniu.

Rozvojová politika EÚ podporuje globálne činnosti súvisiace s lesmi, ako sa uvádza v strategickom pláne pre medzinárodnú spoluprácu a rozvoj na obdobie 2016 – 2020, a podporuje intervencie pre inkluzívny rámec spolupráce v oblasti zeleného hospodárstva⁶¹. Mnohé projekty znázorňujú hodnotu podpory EÚ a členských štátov, či už priamo, alebo globálne prostredníctvom viacerých darcov, pri celosvetovom presadzovaní udržateľného obhospodarovania lesov. EÚ podporuje aj rozvojové krajiny vo vnútroštátnych plánoch REDD+ a s iniciatívami, ktoré podporujú dodávateľské reťazce s nulovým odlesňovaním. EÚ sa usiluje do svojich dvojstranných obchodných dohôd začleniť aj ustanovenia o presadzovaní udržateľného obhospodarovania lesov a záväzky na boj proti nezákonnej ťažbe dreva a súvisiacemu obchodu.

⁵⁵ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N17/184/62/PDF/N1718462.pdf?OpenElement>.

⁵⁶ Ministerská konferencia o ochrane lesov v Európe (<https://foresteurope.org/>).

⁵⁷ SWD(2016) 275.

⁵⁸ Šesť uzatvorených dohôd o dobrovoľnom partnerstve a o deviatich sa rokuje.

(<http://ec.europa.eu/environment/forests/flegt.htm>).

⁵⁹ COM(2016) 74 final.

⁶⁰ http://ec.europa.eu/environment/forests/studies_EUaction_deforestation_palm_oil.htm.

⁶¹ <https://europa.eu/capacity4dev/file/80634/download?token=-ZXMS3Cz>.

Financovanie EÚ v oblasti lesov a sektore lesného hospodárstva

Komisia zosúladiť rôzne druhy financovania EÚ, aby podporila ciele a priority stratégie. SPP je hlavným zdrojom financovania sektora lesného hospodárstva (8,2 miliardy EUR verejných výdavkov) v súlade a synergii s ostatnými európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi⁶², nástrojom LIFE a rámcovým programom EÚ pre výskum.

Priorita klímy stanovená pre fondy EÚ poskytuje významné ciele stimuly na podporu opatrení v oblasti klímy v lesoch. Na druhej strane, možnosti financovania na ochranu lesov a na zlepšenie ekosystémových služieb sa nevyužívajú v plnej miere.

Celkové financovanie EÚ pre výskum a inovácie v sektore lesného hospodárstva sa značne zvýšilo (249 projektov dostalo v období 2013 – 2017 sumu 615 miliónov EUR)⁶³, financovali sa inovácie a podpora rastu a pracovných miest.

V rámci rozvojovej spolupráce EÚ sa vyčlenilo 235 miliónov EUR na obdobie 2014 – 2020 na podporu činností FLEGT a REDD+ najmä v rámci Európskeho rozvojového fondu, ktoré dopĺňajú krajinne a regionálne programy spolupráce so zameraním na zlepšenie riadenia a podporu ochrany lesov.

Záver – pokrok pri plnení cieľov na rok 2020

Dosiahol sa značný pokrok pri plnení cieľov na rok 2020. Stratégia od svojho prijatia efektívne orientovala opatrenia EÚ podľa svojich zásad a cieľov, čím sa uľahčuje koordinácia všetkých oblastí politiky EÚ týkajúcich sa lesov a sektora lesného hospodárstva a podporuje jednotný prístup domácich a aj medzinárodných politik a umožňuje EÚ a členským štátom byť vedúcimi svetovými zástancami udržateľného obhospodarovania lesov vo svete.

Dosiahol sa značný pokrok pri vykonávaní činností zameraných na osem prioritných oblastí stratégie a strategických orientácií. Členské štáty uznávajú stratégiu ako nástroj, ktorý ovplyvňuje ich politiky a konanie aj na nižšej celoštátnej úrovni⁶⁴.

Stratégia je platným politickým nástrojom, ktorý umožňuje EÚ a členským štátom riešiť mnohé problémy a úlohy lesov v čase, keď nové politické ciele a spoločenské priority čoraz viac požadujú, aby slúžili na viacero účelov, ktoré sa môžu niekedy vnímať ako nezlučiteľné. Rastúce spoločenské požiadavky lesov, zvýšený tlak a klimatické stresové faktory môžu vyžadovať ďalšie úsilie a záväzok všetkých príslušných zainteresovaných strán na

⁶² Napr. členské štáty vyčlenili takmer 8 miliárd EUR na tematický cieľ 5 „adaptácia na zmenu klímy, predchádzanie rizikám a riadenie rizík“ s cieľom riešiť viaceré riziká vrátane lesných požiarov.

⁶³ Podľa technologickej platformy sektora lesného hospodárstva.

⁶⁴ „Udržateľné obhospodarovanie lesov v regiónoch“. Správa Výboru regiónov, 2018.

zintenzívnenie koordinácie, spolupráce a účasti odborníkov, a to aj medzi sektormi a medzi Komisiou, členskými štátmi a inými zainteresovanými stranami.

Nový politický vývoj si v zostávajúcom vykonávacom období zaslúži náležitú pozornosť vrátane zaistenia príspevku lesov k rámcu pre opatrenia v oblasti lesov a energetiky – najmä vykonávanie nových právnych predpisov v oblasti LULUCF a energie z obnoviteľných zdrojov, pričom treba riešiť adaptáciu lesov na zmenu klímy s cieľom splniť záväzky EÚ vyplývajúce z Parížskej dohody. Stratégia a jej priority sú vhodné na zdôraznenie významu lesov a súvisiacich politík EÚ pre vykonávanie Agendy 2030 v EÚ a na celom svete, najmä vykonávaním strategického plánu OSN pre lesy na roky 2017 – 2030.

Pokračujúce vykonávanie stratégie s podporou z rozpočtu EÚ pomôže lesom EÚ, ktoré pokrývajú 40 % územia, aby efektívne prispeli k územnej rovnováhe, rastu a pracovným miestam vo vidieckych a v mestských oblastiach, podporili udržanie konkurencieschopnosti sektora lesného hospodárstva a rozvoj biohospodárstva, pričom zároveň ochránia biodiverzitu a zaistia poskytovanie ekosystémových služieb. Na presadenie týchto cieľov je nevyhnutné informovať spoločnosť o hodnote a význame dobre riadených lesov, čím sa zabezpečí silná spoločenská podpora udržateľného obhospodarovania lesov.